

Informe sobre el projecte de d'edificació d'un complex administratiu als terrenys de l'antiga Presó Model de València

Autor: Comissió de Llegat Històric i Artístic

Coordinadors: Vicent Àlvarez i Jesús Huguet

Aprovació: Ple de 27 de setembre de 2006 a Elx

Introducció

Amb data 6 d'abril de 2006 tingué entrada en el registre del CVC un escrit de l'entitat RECUPEREM LA MODEL, en el qual, després de diverses manifestacions, es demanava un informe sobre el projecte de la Conselleria d'Economia i Hisenda que, modificant la planificació dels terrenys de l'antiga Presó Model, els assigna una nova edificabilitat, sobre la possibilitat que la nova ordenació afecte al valor patrimonial, i sobre la condició de protecció que hauria de concedir-se a l'antic conjunt penitenciari.

El cas es va traslladar a la Comissió de Llegat Històric i Artístic, la qual va sol·licitar immediatament l'expedient per mitjà de la Presidència de la institució. A principis d'agost es va fer públic l'expedient d'aprovació de l'Estudi de Detall, el qual proposa modificar el nivell de protecció i l'ordenació urbana de tota la parcel·la que ocupa el complex de l'antiga Presó Model.

Cal dir que l'expedient no conté cap projecte de rehabilitació i posada en valor de l'antiga presó, i afecta al volum i el nombre de plantes de diverses edificacions destinades a oficines de la Generalitat Valenciana.

Sobre el valor patrimonial de l'antiga Presó Model

El conjunt, format per recintes, murs i patis, es va construir seguint les noves tendències penitenciàries de principis del segle XX, les quals insistien en la necessitat de regeneració i rehabilitació dels delinqüents, més que no en el castic i

la reclusió. Això explica el nom de Presó Model. Tota l'estructura està pensada seguint els mencionats principis, innovadors respecte al sistema anterior.

Des del punt de vista arquitectònic, l'edifici marca també un punt d'inflexió. Les solucions per a augmentar la claror natural, els volums interiors i exteriors, el creuer entre les quatre galeries, i les mateixes galeries, són elements molt rellevants, i els patis i els murs de tancament presenten un disseny harmònic amb el conjunt. L'edificació va ser projectada i dirigida per l'arquitecte municipal Joaquim M. Belda. Les obres van començar en 1889, i el conjunt es considera una peça molt representativa de l'arquitectura premodernista.

Segons un informe, elaborat a petició de l'Ajuntament de València, i signat per l'arquitecta inspectora de la Conselleria de Cultura i Educació, Maria Petra Santisteban, de 17 d'octubre de 2001, l'interés patrimonial de l'edifici es basa en: el sistema estructural, els espais d'articulació de llums, altures, voltes, volums, façanes, i cobertes. El mateix informe aconsella mantenir lliures els espais del voltant per a conservar la percepció unitària de l'immoble.

En base a este informe, el director general de Patrimoni Cultural, en un escrit de 28 de febrer de 2002, recomanà la declaració del conjunt com a bé de rellevància local, una recomanació o proposta que encara no s'ha materialitzat.

La modificació urbanística. L'Estudi de Detall

La Conselleria d'Hisenda ha proposat un canvi urbanístic, en un Estudi de Detall que es tramita per part de l'Ajuntament i que implica modificar el nivell de protecció urbanística existent, amb la possibilitat d'edificar en els terrenys dels patis de la presó fins a setze altures, per a instal·lar-hi un complex administratiu. Este estudi de detall correspon a l'expedient 03001 de Planejament municipal, exposat al públic per a al·legacions, amb oposició d'alguns veïns i entitats, com és el cas de Recuperem la Model.

La proposta que es fa implica passar de protecció monumental a protecció estructural, canvi d'alineaments, canvi de normes urbanístiques i augment de l'edificabilitat de l'entorn de les galeries o naus.

Tenint present que l'Estudi de Detall està pendent de tramitació, amb al·legacions per resoldre, des del Consell Valencià de Cultura recomanem que el projecte d'ús administratiu tinga en compte algunes exigències que permeten i garantisquen la redacció d'un projecte de rehabilitació de l'antiga presó, i que les noves edificacions respecten la visió dels valors arquitectònics del conjunt, la qual cosa implicaria unes altures que no afectaren en negatiu el paisatge urbà de la zona.

Especial referència a l'edifici, patis i murs

El conjunt hauria de tenir la condició de Bé de Rellevància Local, com recomanà la DGPCV. El Consell Valencià de Cultura considera que un edifici de la qualitat del que ens ocupa hauria de tenir un ús relacionat amb la cultura i els servicis socials públics. A la vora de l'habilitació d'oficines, caldria un projecte de rehabilitació i ús de les galeries i dependències penitenciàries, i de les possibilitats de mantenir altres elements.